ECOLOGISCHE QUICKSCAN

KERKGEBOUW AAN HET KAREL DOORMANPLEIN EN SIXLAAN

TE HILLEGOM

ECOLOGISCHE QUICKSCAN

KERKGEBOUW AAN HET KAREL DOORMANPLEIN EN SIXLAAN

TE HILLEGOM

Colofon

Opdrachtgever: Rho Adviseurs B.V.
Weena 505
3013 AL Rotterdam

Adviesbureau: VanderHelm Milieubeheer B.V.
Nobelsingel 2
2652 XA Berkel en Rodenrijs
010 -249 24 60
info@vdhelm.nl www.vdhelm.nl

Projectfoto's: Dhr. N. Korevaar
Dhr. ing. B.M. van Berkel

Wijze van citeren: VanderHelm Milieubeheer B.V. (2021). RHHI20210725 Kerkgebouw aan het Karel Doormanplein en Sixlaan te Hillegom, d.d. 29 september 2021.

© VanderHelm Milieubeheer B.V.

Projectcode: RHHI20210725

Verantwoording	**Status / versie**	Definitief, versie 2
	Datum	29 september 2021
Auteur	Dhr. ing. B.M. van Berkel	B.M. van Berkel
Kwaliteitscontrole	Mevr. ing. T. Deugd	
Vrijgave	Mevr. M. Kortlever-Boer MSc	MBoer.

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 4

1.1 AANLEIDING 4
1.2 DOELSTELLING 4

2 PROJECTGEBIED EN OMGEVING 5

2.1 HUIDIGE SITUATIE 5
2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN 7

3 TOETSING WERKZAAMHEDEN AAN WET NATUURBESCHERMING 8

3.1 BESCHERMDE SOORTEN 8
3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN 14
3.3 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN 15

4 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN 16

4.1 VERVOLGSTAP 1 : UITVOEREN VAN VERVOLGONDERZOEK 16
4.2 VERVOLGSTAP 2: AANVRAGEN ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING EN MITIGERENDE MAATREGELEN 17
4.3 VERVOLGSTAP 3: VOORKOMEN OVERTREDING OP DE WET NATUURBESCHERMING TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN 17
4.4 BIODIVERSITEIT 17

REFERENTIELIJST 18

BIJLAGEN

1. KWALITEITSBORGING EN VERANTWOORDING
2. REGIONALE SITUATIEKAART
3. NIEUWE SITUATIE

1 INLEIDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. te Berkel en Rodenrijs heeft van Rho Adviseurs B.V. opdracht gekregen om een ecologische quickscan uit te voeren ter plaatse van het Karel Doormanplein en de Sixlaan te Hillegom.

1.1 AANLEIDING

De voorgenomen werkzaamheden in het projectgebied vormen de aanleiding tot het uitvoeren van deze ecologische quickscan. De werkzaamheden bestaan uit: De sloop van de bestaande kerk en het realiseren van 12 eengezinswoningen. Ten behoeve van de sloop dient 1 gewone esdoorn te worden gekapt en verschillende struwelen te worden verwijderd in de tuin van het kerkgebouw. De pastorie woning blijft in de huidige staat behouden. Tijdens de planvorming dient inzichtelijk te worden gemaakt of door de werkzaamheden een negatief effect kan ontstaan op beschermde flora en fauna, beschermde natuurgebieden en houtopstanden. Indien hier sprake van is dient te worden bepaald of deze negatieve effecten kunnen worden voorkomen en of er sprake is van een ontheffings- of meldingsplicht in het kader van de Wet natuurbescherming.

1.2 DOELSTELLING

Het doel van een ecologische quickscan is te bepalen of rekening dient te worden gehouden met de Wet natuurbescherming. Dit doel wordt opgesplitst in de volgende subdoelen.

- Het verkrijgen van inzicht in de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora- en fauna in of nabij het projectgebied en het verkrijgen van inzicht in de (mogelijke) effecten van de werkzaamheden op de eventueel aanwezige beschermde soorten.
- Het verkrijgen van inzicht in de aanwezigheid van beschermde natuurgebieden in of nabij het projectgebied en het al dan niet uitsluiten van effecten van de werkzaamheden op eventueel aanwezige beschermde natuurgebieden.
- Het verkrijgen van inzicht in de aanwezigheid van beschermde houtopstanden.

2 PROJECTGEBIED EN OMGEVING

2.1 HUIDIGE SITUATIE

De begrenzing van het projectgebied wordt weergegeven in Afbeelding 1. Voor de regionale ligging van het projectgebied wordt verwezen naar bijlage 2.

Tabel 1: Gegevens projectgebied

Projectgebied:	Karel Doormanplein en Sixlaan
Straat:	Karel Doormanplein Sixlaan
Plaats:	Hillegom
Gemeente:	Hillegom
Provincie:	Zuid-Holland

Afbeelding 1: Begrenzing projectgebied met een rode lijn (Bron: Google Maps).

Het projectgebied (gegevens projectgebied staan weergegeven in Tabel 1) bestaat uit een kerkgebouw met een achterliggende tuin en een pastorie naast het kerkgebouw (Afbeelding 2). Aan de pastorie woning worden echter geen werkzaamheden uitgevoerd. De kerk bestaat uit een stenen gebouw met gedeeltelijk een puntdak met dakleien en gedeeltelijk een plat dak met dakleer.

Afbeelding 2: Kerkgebouw (links) en tuin van het gebouw (rechts)

De gevels aan de zuidzijde van het gebouw bevatten open stootvoegen op c.a. 3 meter hoogte, die toegang geven tot de spouw van het gebouw. De open stootvoegen bevinden zich bovenaan het gebouw direct onder de daklijst. Ook zijn aan de zuidzijde verschillende boeiboorden aanwezig waarbij ruimte aanwezig is tussen het boeiboord en de gevel. De kerk bevat aan de westzijde een kerktoren met bovenin een kerkklok, die hangt in een open ruimte van de kerktoren. Bovenaan de toren is een daklijst aanwezig waarbij ter plaatse van de hoeken een ruimte aanwezig is tussen de daklijst en de gevel, die mogelijk toegang geven tot een grotere ruimte (Afbeelding 3).

Afbeelding 3: Open stootvoegen aan de zuidzijde van het kerkgebouw (links), ruimte tussen boeiboorden en de gevel aan de zuidzijde van het kerkgebouw (midden) en ruimte op de hoeken bovenaan de kerktoren tussen de daklijst en de gevel van de toren (rechts).

Het dak van het kerkgebouw is grotendeels plat. Daarnaast bevat het dak twee hoger uitstekende puntdaken, die bedekt zijn met dakleien. Tussen de dakrand en dakleien en tussen de dakleien zelf is geen ruimte aanwezig. In de nokken van de puntdaken is een kleine ruimte aanwezig tussen de nok en de gevel, die mogelijk toegang geeft tot het dak van het gebouw (Afbeelding 4). Aan de noord- oost- en westzijde van het gebouw zijn geen open stootvoegen aanwezig.

Afbeelding 4: Dakleien op de puntdaken van het gebouw (links) en kleine ruimte tussen de nok en de gevel van de puntdaken van het gebouw (rechts).

In de tuin aan de zuidzijde van het gebouw zijn verscheidene struwelen en ruigte kruiden aanwezig. In de tuin komen struwelen voor als laurierkers, esdoorn, vlier, vlinderstruik, braam, vijgenboom, klimop, wingerd en hulst. In het projectgebied zijn 3 gewone esdoorns aanwezig. Aan de zuidzijde van de tuin staat een grote gewone esdoorn en aan de Sixlaan staan twee gewone esdoorns, die alle geen holten bevatten. De ruigte kruiden in de tuin bestaan onder andere uit grote brandnetel, koninginnekruid, Canadese fijnstraal, stokroos en kleefkruid. In het midden van de tuin staat de vegetatie heel dicht op de gevel van het kerkgebouw (Afbeelding 5).

Afbeelding 5: ruigte in tuin aan zuidzijde van het gebouw (links), struwelen en esdoorn aan zuidzijde van het gebouw in de tuin (midden) en vegetatie dicht tegen gevel het midden van het kerkgebouw aan (rechts).

De omgeving van het projectgebied bestaat uit woonwijken van Hillegom en landbouw gebied. Ten oosten zijn het Burgemeester van Nispenpark, het Hertenpark, Park 21 en de Ringvaart aanwezig. Ten zuiden is het Beltpark, Heempark en Elsbroek aanwezig.

2.2 TOEKOMSTIGE SITUATIE EN WERKZAAMHEDEN

Een tekening van de werkzaamheden is opgenomen in bijlage 3. In de toekomst wordt het kerkgebouw gesloopt en worden 12 eengezinswoningen gerealiseerd. Ten behoeve van de herontwikkeling worden de struwelen en het overige groen in de tuin verwijderd. Tevens wordt de gewone esdoorn, die in de tuin staat en de meest noordelijke esdoorn langs de Sixlaan bij het projectgebied gekapt. De tweede, zuidelijk gelegen esdoorn aan de Sixlaan blijft behouden. De pastorie blijft in de huidige staat behouden en wordt gebruikt als woning. Hier worden geen renovatiewerkzaamheden uitgevoerd.

De planning van de werkzaamheden is tijdens de uitvoering van de ecologische quickscan niet bekend.

3 TOETSING WERKZAAMHEDEN AAN WET NATUURBESCHERMING

In Nederland wordt de bescherming van natuur geregeld met behulp van de Wet natuurbescherming. De Wet natuurbescherming omvat de bescherming van soorten (van nature in het wild voorkomende, inheemse, planten en dieren), de bescherming van gebieden (zoals bijvoorbeeld Natura 2000-gebied en belangrijke weidevogelgebieden) en de bescherming van houtopstanden. De volledige wettekst is te vinden op https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2020-01-01.
In onderhavig hoofdstuk worden de werkzaamheden getoetst aan de Wet natuurbescherming, per type bescherming.

3.1 BESCHERMDE SOORTEN

De bescherming van soorten is onderverdeeld in drie categorieën: vogels, Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn bijlage IV, onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I) en nationaal beschermde soorten. Provincie Zuid-Holland heeft een aantal nationaal beschermde grondgebonden zoogdieren en amfibieën vrijgesteld van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10, voor projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Om te bepalen welke beschermde soorten mogelijk aanwezig zijn in het projectgebied is in eerste instantie een bureaustudie uitgevoerd. Hierbij zijn verscheidene verspreidingsatlassen, verspreidingskaarten, de NDFF en jaarverslagen geraadpleegd. De informatie uit deze atlassen is niet altijd actueel en veelal op uurhok weergegeven (5 x 5 km). Hierdoor kunnen deze gegevens voor onderhavig projectgebied enkel als richtlijn worden toegepast en tijdens het veldbezoek worden getoetst. In de NDFF is binnen een straal van 5 kilometer gekeken naar de aanwezigheid van beschermde soorten. Deze afstand is in een dergelijk stedelijk gebied overbrugbaar voor een groot aantal beschermde soorten. Voor enkele soorten die grotere afstanden overbruggen en/of slecht zijn te inventariseren is een ruimere afstand geraadpleegd. Bij het selecteren van soorten die mogelijk voorkomen in het projectgebied is tevens rekening gehouden met het aanwezige biotoop (gebouw, struwelen en ruigte) op basis van Google Maps.

Op 24 juni 2021 zijn door deskundig (zie bijlage 1 voor definitie) ecologen: Dhr. N. Korevaar en Dhr. ing. B.M. van Berkel een veldbezoek overdag uitgevoerd, waarbij de projectlocatie nauwkeurig, en de omgeving van het projectgebied globaal, is onderzocht. Hierbij wordt het aanwezige biotoop specifiek in kaart gebracht.

In Tabel 2 zijn beschermde soorten weergegeven die op basis van het bureauonderzoek in het projectgebied kunnen worden verwacht. Op basis van het veldonderzoek zijn vervolgens de twee grijs inkleurde, rechter kolommen ingevuld.

Tabel 2: Verwachte beschermde flora – en faunasoorten in het projectgebied op basis van het bureau- en veldonderzoek.

Soort-groep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status	Bron*	Aangetroffen (A), verwacht (V), uitgesloten (U).	Verwachte gebieds-functie#
Vogels	Inheemse vogels	*Aves*	Vogelrichtlijn	1, 2, 3, 4	V	V, F
	Gierzwaluw	*Apus apus*	Vogelrichtlijn, cat. 2	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.
	Huismus	*Passer domesticus*	Vogelrichtlijn, cat. 2	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.
	Boomkruiper	*Certhia brachydactyla*	Vogelrichtlijn, cat. 5	1, 2, 3, 4	V	V, F
	Koolmees	*Parus major*	Vogelrichtlijn, cat. 5	1, 2, 3, 4	V	V, F
	Pimpelmees	*Cyanistes caeruleus*	Vogelrichtlijn, cat. 5	1, 2, 3, 4	V	V, F
	Spreeuw	*Sturnus vulgaris*	Vogelrichtlijn, cat. 5	1, 2, 3, 4	V	V, F
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis	*Pipistrellus pipistrellus*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	V	V, F, VL
	Ruige dwergvleermuis	*Pipistrellus nathusii*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	V	V, F, VL
	Laatvlieger	*Eptesicus serotinus*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	V	V, F, VL
	Rosse vleermuis	*Nyctalus noctula*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.

Soort-groep	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Beschermde status	Bron*	Aangetroffen (A), verwacht (V), uitgesloten (U).	Verwachte gebieds-functie#
	Watervleermuis	*Myotis daubentoni*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.
	Meervleermuis	*Myotis dasycneme*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.
Grondgebonden zoogdieren	Bosmuis	*Apodemus sylvaticus*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Egel	*Erinaceus europaeus*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Huisspitsmuis	*Crocidura russula*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Rosse woelmuis	*Myodes glareolus*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Veldmuis	*Microtus arvalis*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Woelrat	*Arvicola amphibius*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
Amfibieën	Bruine kikker	*Rana temporaria*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Gewone pad	*Bufo bufo*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	
	Rugstreeppad	*Bufo calamita*	Europees beschermd	1, 2, 3, 4	U	N.v.t.
	Kleine watersalamander	*Lissotriton vulgaris*	Vrijgesteld	1, 2, 3, 4	V	

Legenda:

- Vogelrichtlijn: is van toepassing op alle inheemse vogels.
- Europees beschermd: deze soorten zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I.
- Vrijgesteld: deze soorten zijn opgenomen in bijlage A van de Wet natuurbescherming en vrijgesteld door provincie Zuid-Holland.
- Vogels, categorie 2: nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus);
- Vogels, categorie 5: nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich, als de broedplaats verloren is gegaan, elders te vestigen;

* Bron: 1 = verspreidingsatlas; 2 = www.telmee.nl; 3 = inschatting op basis van biotoop (m.b.v. Google Maps); 4 = NDFF

\# = Gebiedsfunctie: V: voortplantingsplaats, rustplaats of nest; F: foerageergebied; VL: vliegroute. De gebiedsfunctie is alleen weergegeven voor streng beschermde soorten

Als aanvulling op de tabel is per soortgroep uitgewerkt welke (zwaar)beschermde soorten op basis van de bureaustudie binnen het projectgebied worden verwacht, dan wel kunnen worden uitgesloten. Voor alle verwachte soorten zijn de gebiedsfuncties en de beschermde elementen volgens de Wet natuurbescherming beschreven.

3.1.1 VOGELS

Jaarrond beschermde nesten - categorie 2

De nesten uit categorie 2 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden.

Box 1: Artikel 3.1: Verbodsbepalingen Vogelrichtlijn.

Artikel 3.1 Vogelrichtlijn

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Gierzwaluwen (Vogelrichtlijn en categorie 2)
Het kerkgebouw biedt geen mogelijkheden voor de gierzwaluw om te broeden, omdat de aanwezige gaten en kieren niet groot genoeg zijn voor de soort. Enkel de aanwezige open stootvoegen bieden in potentie nestgelegenheid. Deze zijn voor de gierzwaluw echter niet geschikt door gebrek aan vrije uitvliegruimte. De open stootvoegen bevinden zich te laag boven de grond (ca. 3 meter) en in de nabijheid van de open stootvoegen is veel hoge vegetatie aanwezig. Derhalve kunnen nest- en rustplaatsen van de gierzwaluw in het projectgebied worden uitgesloten.

Huismussen (Vogelrichtlijn en categorie 2)
Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen in het projectgebied en de omgeving waargenomen. Er zijn geen structuren zoals dakpannen aanwezig waaronder huismussen kunnen broeden. De groene tuin kan dienen als foerageergebied voor huismussen. Echter bieden de tuinen van de omliggende woonwijk voldoende alternatief groen voor de daar eventueel broedende huismussen. Derhalve wordt de aanwezigheid van nesten, rustplaatsen en essentieel groen van huismussen in het projectgebied uitgesloten.

Jaarrond beschermde nesten categorie 5 – voldoende alternatief
Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 (bijvoorbeeld koolmees, pimpelmees, boomkruiper en spreeuw) biedt het projectgebied geschikt biotoop, omdat geschikte kieren en openingen aanwezig zijn in de vorm van open stootvoegen en ruimte onder de boeiboorden aan de zuidzijde van het kerkgebouw.

Vogelnesten uit categorie 5 zijn jaarrond beschermd, middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1), dus ook als het nest niet in gebruik is om te broeden. Voor jaarrond beschermde nesten uit categorie 5 geldt echter dat als in de omgeving voldoende alternatief aanwezig is, de nesten een gelijke beschermingsstatus hebben als niet-jaarrond beschermde nesten. In dit geval is voor alle aanwezige en te verwachten soorten voldoende alternatief in de omgeving en geldt de bescherming alleen wanneer een broedgeval aanwezig is. Alternatieven zijn aanwezig in de omliggende woonwijken en het ten oosten gelegen Burgemeester van Nispenpark, het Hertenpark en Park 21. Ook zijn ten zuiden het Beltpark, Heempark en Elsbroek aanwezig. In deze parken zijn veel grote bomen aanwezig, die nestgelegenheid bieden aan de koolmees, pimpelmees, boomkruiper en spreeuw.

Niet jaarrond beschermde nesten (algemene broedvogels)
In de struwelen en drie bomen binnen het projectgebied worden niet-jaarrond beschermde nesten van vogels als houtduif, heggenmus, merel, vink en winterkoning verwacht. De nesten en functionele leefomgeving van deze soorten zijn beschermd middels artikel 3.1 van de Wet natuurbescherming (Box 1).

Door de werkzaamheden uit te voeren tijdens het broedseizoen kunnen nesten in het gebouw, de struwelen en boom worden vernield en kunnen eieren en individuen worden beschadigd of gedood. Dit betreft een overtreding van artikel 3.1. Tijdens het voorjaar en de zomer is de kans op aanwezigheid van vogelnesten het grootst. Als in deze gevoelige periode wordt gewerkt dient rekening te worden gehouden met broedvogels en moeten eventueel maatregelen worden genomen om het doden van vogels en de vernieling en beschadiging van nesten en eieren te voorkomen. Door het uitvoeren van werkzaamheden tijdens het broedseizoen kunnen vogels worden gedood. Met name kuikens zijn erg kwetsbaar, ook wanneer zij net het nest hebben verlaten. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren zodat overtreding van de Wet natuurbescherming wordt voorkomen.

3.1.2 VLEERMUIZEN
Op basis van het bureauonderzoek worden de volgende vleermuizen verwacht binnen het projectgebied/invloedssfeer van de werkzaamheden: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis en watervleermuis (alle Habitatrichtlijn).

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen, hun migratieroutes, voortplantingsplaatsen en rustplaatsen, zijn beschermd middels artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming (Box 2). De bebouwing en de tuin in het projectgebied kunnen op diverse manieren een functie hebben voor vleermuizen.

Box 2: Artikel 3.5: Habitatrichtlijn.

Artikel 3.5 Habitatrichtlijn

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen in bebouwing

Het kerkgebouw kan op verschillende manieren dienen als voortplantings- en rustplaats voor vleermuizen. In tabel 3 is aangegeven welke soorten en welke type verblijfplaatsen worden verwacht binnen het projectgebied. Er zijn tijdens het locatiebezoek op meerdere plekken geschikte invliegopeningen waargenomen:

- Via open stootvoegen aan de zuidzijde van het kerkgebouw kunnen vleermuizen de spouw bereiken.
- Vleermuizen kunnen de ruimte tussen het boeiboord en de gevel bereiken aan de zuidzijde van het kerkgebouw. Mogelijk kan op deze wijze ook de spouw bereikt worden.
- Via de ruimte tussen de daklijst en de gevel op de hoeken van de kerktoren kunnen vleermuizen het dak en mogelijk de spouw van de kerktoren bereiken.
- Via de ruimte tussen de nokken en gevel van de puntdaken kunnen vleermuizen het dak en mogelijk de spouw bereiken.

Van ruige dwergvleermuizen zijn slechts twee kraamverblijfplaatsen bekend in Nederland, hoewel er ruimschoots en in de juiste periode onderzoek gedaan is naar kraamverblijfplaatsen. Derhalve kunnen deze locaties beschouwd worden als uitzonderlijk en kan een kraamverblijfplaats binnen het projectgebied redelijkerwijs worden uitgesloten.

Ter plaatse van de kerktoren is uitstraling van licht aanwezig van lantaarnpalen en verkeer van het Karel Doormanplein en de Sixlaan. Het gebouw is, op de kerktoren na, relatief laag (c.a. 2,5-3 meter) en het gebouw is niet gelegen aan een geleidende watergang. Daarom kunnen verblijfplaatsen van meervleermuizen redelijkerwijs worden uitgesloten. Andere vleermuissoorten zijn wat minder kritisch als het gaat om verlichting, waardoor soorten als gewone en ruige dwergvleermuis niet kunnen worden uitgesloten.

De aanwezigheid van een massa-winterverblijfplaats van gewone dwergvleermuizen wordt redelijkerwijs uitgesloten omdat het hier een laag gebouw betreft en de condities in de spouw en onder het dak niet geschikt zijn als massa winterverblijfplaats. De bufferwerking van het gebouw is niet groot waardoor bij strenge vorst verblijfplaatsen niet vorstvrij zijn en de relatieve luchtvochtigheid waarschijnlijk niet stabiel en hoog is. Het gebouw staat al 3 jaar leeg en wordt derhalve niet meer verwarmt in de winterperiode. Onze ervaring is dat het bevoegd gezag momenteel zeer strikt is in het onderzoeken van massawinterverblijfplaatsen en derhalve alsnog aanvullend onderzoek hiernaar kan eisen. Derhalve wordt geadviseerd wel een onderzoek uit te voeren naar massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen.

De aanwezigheid van enkele individuen die overwinteren tijdens een milde winter kan niet worden uitgesloten.

De sloop van een gebouw met daarin vleermuizen kan leiden tot het doden van vleermuizen en vernielen van voortplantings- en rustplaatsen, wat een overtreding van artikel 3.5 (Box 2) betreft.
Om te bepalen of sprake is van een overtreding van artikel 3.5 dient in eerste aanleg te worden bepaald of voortplantings- en rustplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn in het te slopen kerkgebouw. Indien voortplantings- en/of rustplaatsen aanwezig zijn dient een ontheffing op de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd.

Voortplantings- of rustplaatsen in bomen
Tijdens het veldbezoek zijn geen holten of los schors waargenomen in de bomen, die kunnen dienen als voortplantings- en/of rustplaats voor vleermuizen. Derhalve kunnen verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis en rosse vleermuis in bomen worden uitgesloten.

Vliegroute en foerageergebied
De tuin van het projectgebied functioneert mogelijk als foerageergebied en vliegroute voor verschillende soorten vleermuizen. De hogere struwelen en gewone esdoorn in de tuin kunnen als lijnvormig element dienen. In de omgeving zijn echter voldoende gelijkwaardige alternatieve vliegroutes en foerageergebieden aanwezig. Het Burgemeester van Nispenpark, het Hertenpark, Park 21, het Beltpark, Heempark en Elsbroek vormen goede alternatieve foerageergebieden. De Ringvaart en de bomen langs de Sixlaan, Karel Doormanplein en de tuinen van de Weeresteinstraat vormen een goede alternatieve vliegroute.
Derhalve vormt de tuin in het projectgebied geen essentieel onderdeel van de functionele leefomgeving van verblijfplaatsen van vleermuizen.

Wel geldt voor de mogelijk aanwezige vleermuizen de zorgplicht zoals opgenomen in artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat foeragerende en langsvliegende vleermuizen niet onnodig mogen worden verstoord door verlichting.

Box 3: Artikel 1.11, Zorgplicht.

Artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming
1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura-2000 gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura-2000 gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
    a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
    b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
    c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Het eerste lid is niet van toepassing op handelen of nalaten in overeenstemming met het bij of krachtens deze wet of de Visserijwet 1963 bepaalde.

Te verwachten beschermd element per vleermuissoort
In Tabel 3 wordt per vleermuissoort weergegeven welk beschermd element verwacht wordt.

Tabel 3: Verwachte beschermde elementen per vleermuissoort

	Type verblijfplaats					
Soort	**Zomer-**	**Kraam**	**Paar**	**Massa-winter**	**Vliegroute (niet essentieel)**	**Foerageer-gebied (niet essentieel)**
Gewone dwergvleermuis	Ja	Ja	Ja	Nee#	Ja	Ja
Laatvlieger	Ja*	Ja*	Ja*	Nee	Ja	Ja
Meervleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Rosse vleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee
Ruige dwergvleermuis	Ja	Nee	Ja	Nee	Ja	Ja
Watervleermuis	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee

*Laatvlieger wordt alleen verwacht ter plaatse van de open stootvoegen aan de zuidzijde van het gebouw.
Onze ervaring is dat het bevoegd gezag momenteel zeer strikt is in het onderzoeken van massawinterverblijfplaatsen en derhalve alsnog aanvullend onderzoek hiernaar kan eisen. Derhalve wordt geadviseerd wel een onderzoek uit te voeren naar massawinterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen.

3.1.3 GRONDGEBONDEN ZOOGDIEREN
In het projectgebied worden enkel vrijgestelde zoogdieren zoals bosmuis, egel, huisspitsmuis, rosse woelmuis, veldmuis en woelrat verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.1.4 AMFIBIEËN

Op basis van het bureauonderzoek worden de volgende beschermde amfibieën verwacht in de omgeving van het projectgebied: rugstreeppad (habitatrichtlijn).

Het biotoop in het projectgebied is niet geschikt voor de rugstreeppad door het ontbreken van voortplantingswater en losse braakliggende grond, waardoor de aanwezigheid van deze soort kan worden uitgesloten. De rugstreeppad komt echter wel voor in de regio, op 1,5 kilometer ten noordwesten van het projectgebied en op 1,5 kilometer ten noordoosten van het projectgebied. Het projectgebied is gelegen in een woonwijk, waarbij op korte afstand van het projectgebied geen voortplantingswateren aanwezig zijn. De N208, Weerlanervaart, de Weerlaan en het spoor vormen een barrière naar het projectgebied toe, waardoor de rugstreeppad wordt belemmerd om het projectgebied te kunnen koloniseren. Derhalve kan de rugstreeppad in het projectgebied worden uitgesloten.

In het projectgebied worden verder enkel vrijgestelde soorten zoals bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander verwacht. Deze soorten worden beschermd middels de zorgplicht, artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (Box 3). Dit houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.

3.1.5 OVERIGE SOORTEN

Tijdens het locatiebezoek zijn geen beschermde (met uitzondering van de zorgplicht, zie Box 3) weekdieren, vaatplanten, libellen, reptielen, vissen, dagvlinders, nachtvlinders, kevers, spinachtigen en kreeftachtigen waargenomen. Beschermde soorten binnen deze soortgroepen worden op basis van verspreiding en biotoop niet verwacht in het projectgebied.

3.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

Aan de hand van gegevens van provincie Zuid-Holland en van het Ministerie van Economische Zaken is bepaald of beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk Nederland en belangrijk weidevogelgebied) aanwezig zijn in of nabij het projectgebied. Indien door de ingreep mogelijk in de gebruiksfase een toename van stikstofuitstoot plaats vindt, zal worden bepaald of het nabijgelegen natuurgebied gevoelig is voor een toename van stikstof (effectenindicator, Alterra, 2006 - 2014). Voorts kan worden bepaald of het nodig is om een voortoets en/of stikstofdepositieberekening uit te voeren om te bepalen of sprake is van een mogelijk significant negatief effect op het beschermde natuurgebied.

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State vastgesteld dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet gebruikt mag worden als basis om toestemming te verlenen voor activiteiten die leiden tot een stikstoftoename ter plaatse van stikstofgevoelige habitattype en soorten in Natura 2000-gebieden. De maximaal toegestane neerslag van stikstof in gevoelig Natura 2000-gebied is op het moment van schrijven 0,00 mol N/ha/j.

Op 1 juli 2021 is een wijziging van de Wet natuurbescherming en de Omgevingswet (stikstofreductie en natuurverbetering in-werking-getreden. In dit wetsvoorstel is een partiële vrijstelling opgenomen voor de bouwsector.

Het projectgebied maakt geen onderdeel uit van een natuurgebied dat beschermd wordt door de Wet natuurbescherming. Het dichtstbijzijnde beschermde Natura 2000-gebied is Kennemerland-Zuid. Dit natuurgebied ligt op circa op circa 3,4 kilometer ten noorden van het projectgebied. Dit gebied is gevoelig voor stikstofdepositie.

Gezien de voorgenomen herontwikkeling, de afstand tot het beschermde natuurgebied en de gevoeligheid voor stikstofdepositie, kan een negatief extern effect op Natura 2000-gebieden door de gebruiksfase niet op voorhand worden uitgesloten. Voor de aanlegfase/bouwfase geldt een partiële vrijstelling. Het onderdeel gebiedenbescherming, artikel 2.7, lid 2, van de Wet natuurbescherming is mogelijk van toepassing op het onderhavige project. In eerste aanleg dient een stikstofberekening te worden uitgevoerd. Overige externe effecten op het Natura 2000-gebied kunnen worden uitgesloten als gevolg van de redelijk grote afstand en barrière van stedelijk gebied tussen het projectgebied en het Natura 2000-gebied.

Het projectgebied maakt geen deel uit van Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde gebied dat deel uitmaakt van NNN is gelegen op circa 2 kilometer ten zuiden van het projectgebied. Gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden en de afstand tot NNN wordt een negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN uitgesloten. Vervolgstappen met betrekking tot NNN zijn derhalve niet van toepassing.

Het projectgebied maakt tevens geen deel uit van een belangrijk weidevogelgebied. Het dichtstbijzijnde belangrijk weidevogelgebied is gelegen op circa 7 kilometer ten zuiden van het projectgebied. Gezien de aard van de voorgenomen werkzaamheden en de afstand tot het belangrijk weidevogelgebied wordt een negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het belangrijk weidevogelgebied uitgesloten. Vervolgstappen met betrekking tot een belangrijk weidevogelgebied zijn derhalve niet van toepassing.

Afbeelding 6 geeft het projectgebied weer in relatie tot beschermde natuurgebieden en NNN-gebieden.

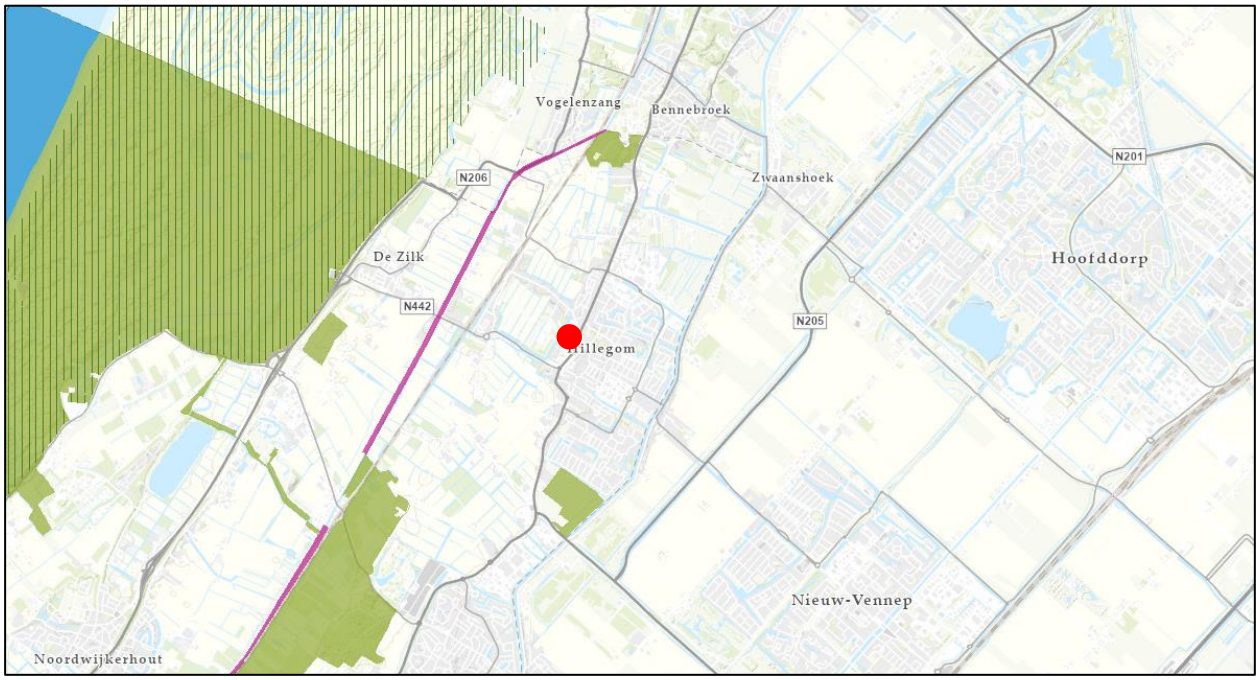

Afbeelding 6: Projectgebied (aangegeven met een rode stip) in relatie tot Natura 2000-gebieden (gearceerd), NNN-gebieden (donkergroen of paars gekleurd) en belangrijk weidevogelgebied (lichtgroen gekleurd).

3.3 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Om te bepalen of de houtopstand in het projectgebied beschermd is, is bepaald of de houtopstand:

- buiten de grenzen van de bebouwde kom Boswet staat
- groter is dan 10 are of een rijbeplanting betreft die uit meer dan 20 bomen bestaat.

De houtopstanden in het projectgebied maken geen deel uit van beschermde houtopstanden. Het projectgebied valt binnen de bebouwde kom van Hillegom. Voor het kappen van de gewone esdoorn is dan ook geen melding noodzakelijk in het kader van artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk dient wel een omgevingsvergunning voor het kappen te worden aangevraagd bij gemeente Hillegom.

Box 4: Artikel 4.2: Bescherming houtopstanden.

Artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming

1. Het is verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen of te doen vellen, met uitzondering van het periodiek vellen van griend- of hakhout, zonder voorafgaande melding daarvan bij gedeputeerde staten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening regels stellen over de melding, bedoeld in het eerste lid. Deze regels kunnen in elk geval betrekking hebben op:
    a. de gegevens die bij de melding worden verstrekt;
    b. de termijn waarbinnen de melding wordt gedaan, en
    c. de wijze waarop de melding wordt gedaan.

Gedeputeerde staten kunnen het vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden.

4 CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN

In onderhavig hoofdstuk zijn de conclusies van de ecologische quickscan opgenomen die is uitgevoerd ten behoeve van het project 'Karel Doormanplein en Sixlaan te Hillegom'.

Uit de ecologische quickscan blijkt dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden rekening dient te worden gehouden met de Wet natuurbescherming. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen beschermde soorten, beschermde gebieden en beschermde houtopstanden. Tevens zijn te nemen vervolgstappen en/of (mitigerende) maatregelen opgenomen.

4.1 VERVOLGSTAP 1 : UITVOEREN VAN VERVOLGONDERZOEK

4.1.1 BESCHERMDE SOORTEN

Uit de ecologische quickscan blijkt dat de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten in het projectgebied niet kan worden uitgesloten. Voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald of zwaarder beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden aanwezig zijn, middels een soortgericht onderzoek.
De perioden waarin dit soortgerichte onderzoek dient te worden uitgevoerd staat beschreven in de Kennisdocumenten (BIJ12, 2017) en/of het vigerend vleermuisprotocol (NGB).

In Tabel 4 is weergegeven voor welke zwaarder beschermde soorten vervolgonderzoek noodzakelijk is, op welke locatie deze soorten zich mogelijk bevinden en in welke periode van het jaar dit onderzoek dient te worden uitgevoerd.

Tabel 4: Beschermde soort(groep)en die binnen het projectgebied niet kunnen worden uitgesloten en waarnaar vervolgonderzoek gedaan moet worden.

Soort(groep)	**Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie**	**Uitvoeringsperiode soortgericht onderzoek**											
		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Vleermuizen	**V: in het kerkgebouw**												

Legenda:
Groen gearceerd: periode waarin onderzoek naar deze soort(groep) kan worden uitgevoerd.

4.1.2 BESCHERMDE GEBIEDEN

In Tabel 5 is met betrekking tot gebiedsbescherming weergegeven welke vervolgstappen noodzakelijk zijn.

Tabel 5: Beschermde gebiedtypes binnen het projectgebied en de bijbehorende vervolgstappen en/of maatregelen.

Beschermde gebieden	**Vervolgstappen en te nemen maatregelen om overtreding Wet natuurbescherming te voorkomen**
Natura 2000–gebied	Effecten op Natura 2000-gebied Kennemerland-Zuid kunnen op voorhand niet worden uitgesloten. In eerste aanleg is een stikstofdepositie-berekening nodig om te bepalen of effecten door de gebruiksfase op het Natura 2000-gebied optreden. Indien uit de stikstofdepositie-berekening blijkt dat significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet kunnen worden uitgesloten dan dient een passende beoordeling opgesteld te worden. Op het moment van schrijven geldt dat, voor iedere gewijzigde gebruiksfase door herontwikkeling die tot een toename van stikstofdepositie leidt ter plaatse van stikstofgevoelige habitattypen in Natura 2000-gebieden waarvan de kritische depositiewaarde wordt overschreden en waarvoor nog geen onherroepelijke natuurvergunning is verleend, een natuurvergunning (of verklaring van geen bedenkingen) moet worden aangevraagd.
Natuurnetwerk Nederland	Geen effecten te verwachten. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.
Beschermd weidevogelgebied	Geen effecten te verwachten. Vervolgstappen zijn dan ook niet noodzakelijk.

4.1.3 BESCHERMDE HOUTOPSTANDEN

Uit de ecologische quickscan blijkt dat de gewone esdoorns in het projectgebied geen deel uitmaken van beschermde houtopstanden. Voor het kappen van de twee gewone esdoorns is dan ook geen melding noodzakelijk in het kader van artikel 4.2 van de Wet natuurbescherming. Mogelijk dient voor het kappen van de bomen wel een omgevingsvergunning te worden aangevraagd bij gemeente Hillegom.

4.2 VERVOLGSTAP 2: AANVRAGEN ONTHEFFING WET NATUURBESCHERMING EN MITIGERENDE MAATREGELEN

Indien uit het vervolgonderzoek vermeld onder vervolgstap 1 (paragraaf 4.1) blijkt dat zwaarder beschermde soorten worden aangetroffen binnen het projectgebied / de invloedssfeer van de werkzaamheden, dan zal voor die betreffende soorten een ontheffing op de Wet natuurbescherming moeten worden aangevraagd. Er dient dan wel een wettelijk belang te zijn voor het slopen van de kerk en er mag geen alternatief bestaan voor werkzaamheden waarmee het doel van project ook bereikt kan worden. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd bij Omgevingsdienst Haaglanden. Op het moment van schrijven hanteert de Omgevingsdienst Haaglanden een nieuwe procedure, waarbij ontheffingsaanvragen in eerste instantie als 'concept aanvraag' worden ingediend. Na controle op volledigheid wordt de aanvraag als 'definitieve aanvraag' beschouwd. Hierdoor hanteert de Omgevingsdienst Haaglanden momenteel een geschatte proceduretijd van 20-25 weken.

Voor het verkrijgen van een ontheffing is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen. Indien vleermuizen aanwezig zijn dienen, tijdig voorafgaand aan de werkzaamheden, vleermuiskasten in de omgeving te worden opgehangen.

4.3 VERVOLGSTAP 3: VOORKOMEN OVERTREDING OP DE WET NATUURBESCHERMING TIJDENS DE WERKZAAMHEDEN

Ook wat betreft soort(groep)en en/of elementen die niet zwaarder beschermd zijn, algemene broedvogels of soorten die mogelijk als gevolg van de werkzaamheden zullen worden aangetrokken, dient overtreding van de Wet natuurbescherming te worden voorkomen. Tabel 6 geeft weer welke maatregelen tijdens de werkzaamheden genomen moeten worden teneinde overtreding op de Wet natuurbescherming te voorkomen. Geadviseerd wordt de maatregelen op te nemen in een ecologisch werkprotocol, zodat de uitvoerders op locatie op de hoogte zijn van de te nemen maatregelen.

Tabel 6: Te nemen maatregelen teneinde overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, per soort(groep)..

Soort(groep)	**Verwacht (V) / aangetroffen (A): locatie**	**Mitigerende maatregelen**
Algemene broedvogels	**V: in (de omgeving van) het projectgebied**	Geadviseerd wordt de werkzaamheden in eerste instantie uit te voeren buiten het broedseizoen. Enkel indien tijdens een controle, uitgevoerd door een deskundig ecoloog, blijkt dat in het projectgebied en de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn, kunnen werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd. Het broedseizoen loopt globaal van maart tot en met augustus. De daadwerkelijke periode is afhankelijk van weersinvloeden en vogelsoorten die in het projectgebied worden verwacht. De duur van het broedseizoen dient te worden bepaald door een deskundig ecoloog. Indien algemene broedvogels in het projectgebied broeden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen en dient door een deskundig ecoloog te worden bepaald of, op welke manier en wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van de Wet natuurbescherming.
Algemene en vrijgestelde grondgebonden zoogdieren en amfibieën	**V: in (de omgeving van) het projectgebied**	Gedurende de werkzaamheden dient voldoende zorg in acht te worden genomen voor alle in het wild voorkomende flora en fauna. Aanwezige dieren moeten voldoende tijd krijgen om te kunnen vluchten. Lichtverstoring van vleermuizen in de nacht dient te worden voorkomen. Indien men onverwachts strikt beschermde soorten aantreft dient direct een deskundig ecoloog te worden geraadpleegd om af te stemmen of, op welke manier en wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder overtreding van de Wet natuurbescherming. Bij twijfel over de aanwezigheid van een strikt beschermde soort wordt geadviseerd altijd de hulp van een deskundige in te schakelen.

4.4 BIODIVERSITEIT

Door de geplande herinrichting ontstaan mogelijkheden om de biodiversiteit (soortenrijkdom aan planten en dieren) in het projectgebied te vergroten. Door de biodiversiteit in het projectgebied te versterken wordt een bijdrage geleverd voor een meer groene en duurzame leefomgeving. VanderHelm Milieubeheer draagt hier graag een steentje aan bij en heeft ervaring met het opstellen en implementeren van biodiversiteitadvies. Bij het bouwen van woningen kan bijvoorbeeld gedacht worden aan natuurinclusief bouwen (voorzieningen inbouwen voor vogels en vleermuizen) en het kiezen van de juiste (inheemse) beplanting in de wijk wat voorziet in leefgebied voor tal van insecten, vlinders en bijen.

REFERENTIELIJST

- Bij12 (2017) Kennisdocument Huismus
- Bij12 (2017) Kennisdocument Gierzwaluw
- Bij12 (2017) Kennisdocument Gewone dwergvleermuis
- Bij12 (2017) Kennisdocument Ruige dwergvleermuis
- De Vlinderstichting. *Libellennet; alles over libellen.* http://www.libellennet.nl/
- De Vlinderstichting. *Vlindernet; alles over vlinders.* http://www.vlindernet.nl/
- Diepenbeek, A. van (1999). *Veldgids Diersporen. Sporen van gewervelde landdieren.* Uitgeverij KNNV.
- Gemeente Den Haag, Dienst Stadsbeheer (2008) *Stedelijke Ecologische Verbindingszones in Den Haag 2008 - 2018*
- Haarsma, A-J, Lina PHC, Voûte AM, Siepel H (2019) *Male long-distance migrant turned sedentary; The West European pond bat (Myotis dasycneme) alters their migration and hibernation behaviour.* PLoS ONE 14(10): e0217810
- Koning, J. de; Broek, JW van den; Meyere, D. de & Bruens, H. (2009). *Dendrologie van de lage landen.* Uitgeverij KNNV.
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut (KNMI). *Weeroverzichten*
- Korsten, E., E.A. Jansen, M. Boonman, M.J. Schillemans en H.J.G.A. Limpens (2016) *Swarm and Switch:On the trail of the hibernating common pipistrelle*. Bat News. No. 110. p. 8-10. Bat Conservation Trust. London
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, *Zoogdieren van West-Europa.* 2e druk 2003 VZZ. Uitgeverij KNNV.
- Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen en R.P.W.H. Felix (1993). *Waarnemen en herkennen van Amfibieën en Reptielen in het veld.* 4e geheel herziene druk. RAVON.
- Meijden, R. van der (2004). *Heukels' Flora van Nederland.* 23e druk. Uitgeverij Wolters-Noordhoff.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (2011) *Soortenstandaard Gewone dwergvleermuis - Pipistrellus pipistrellus.*
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (1979). *Vogelrichtlijn. 79/409/EEG.*
- Nederlandse vereniging voor libellenstudie (2002). *Atlas van de Nederlandse libellen – Nederlandse fauna 4.* KNNV, EIS.
- Nationale Databank Flora en Fauna (2016), *NDFF Uitvoerportaal.*
- Nie, H.W. de (1996). *Atlas van de Nederlandse Zoetwatervissen.*
- Provincie Zuid-Holland (2016). *Besluit van Provinciale Staten van Zuid-Holland van 9 november 2016, tot vaststelling van de Verordening uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland, met nummer 6949*
- Provincie Zuid-Holland (2016), *Interactieve atlassen en kaarten*. https://www.zuid-holland.nl/overons/feiten-cijfers/interactieve/
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. *AERIUS Calculator*
- Rijksoverheid (2012). Versie 0.4. *Memorie van toelichting bij het voorstel van wet met regels ter bescherming van de natuur (Wet natuurbescherming)*
- Rijksoverheid (2016). *Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden. Stb-2016-34 ISSN 0920 – 2064 's-Gravenhage 2016. Wet van 16 december 2015, houdende regels ter bescherming van de Natuur (Wet natuurbescherming).*
- SOVON *Vogelonderzoek Nederland. https://www.sovon.nl/*
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2018. Vogelatlas van Nederland. *Broedvogels, wintervogels en 40 jaar verandering*. Tweede druk, Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland en Vogelbescherming Nederland (2005). *Rode Lijst van de Nederlandse broedvogels.* Tirion Uitgevers
- Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON). *http://www.ravon.nl/*
- Stichting VeldOnderzoek Flora en Fauna (VOFF). *Waarnemingen van flora en fauna. https://www.telmee.nl/?c=portal&m=telmee*
- Zoogdiervereniging. *Zoogdieratlas*. *http://www.zoogdiervereniging.nl/zoogdieratlas*

BIJLAGE 1 KWALITEITSBORGING EN VERANTWOORDING

DESKUNDIGHEID

De uitvoerend ecologen voldoen aan ten minste één van de door het Ministerie van Economische Zaken genoemde voorwaarden en zijn daarmee gekwalificeerd als deskundige. Deze voorwaarden zijn vermeld in Box 5.

Box 5: Voorwaarden voor deskundigheid, Ministerie van Economische Zaken.

Het Ministerie verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals de Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of soortenbescherming.

VOLLEDIGHEID ONDERZOEK

De ecologische quickscan betreft een onderzoek naar onder andere de (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in en nabij het projectgebied. Het onderzoek is gebaseerd op een bureaustudie en een éénmalig veldbezoek. Voor een volledige inventarisatie van alle aanwezige flora en fauna ter plaatse van het projectgebied dient een soortgericht onderzoekt te worden uitgevoerd wat veelal gebonden is aan bepaalde perioden in het jaar.

Uit een soortgericht onderzoek kan naar voren komen dat beschermde soorten aanwezig zijn en dat daarop een negatief effect ontstaat. Mitigerende en/of compenserende maatregelen zijn dan nodig en mogelijk dient een ontheffing te worden aangevraagd om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Deze vervolgstappen zijn geen onderdeel van de ecologische quickscan.

KWALITEITSBORGING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is lid van het ‘Netwerk Groene Bureaus (NGB) - Brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging’. De werkzaamheden die door VanderHelm Milieubeheer B.V. worden uitgevoerd, zijn gebaseerd op de door de NGB vastgestelde gedragscode (versie juni 2008, aangevuld in februari 2010).

VanderHelm Milieubeheer B.V. is VCA** (versie 2008/05) gecertificeerd.

Onderhavig project is uitgevoerd in overeenstemming met het kwaliteitssysteem van VanderHelm Milieubeheer B.V.

VERANTWOORDING

VanderHelm Milieubeheer B.V. is een onafhankelijk adviesbureau en verklaart hierbij geen financiële of juridische belangen te hebben bij de uitkomst van het gevoerde onderzoek.

BIJLAGE 2 REGIONALE SITUATIEKAART PROJECTGEBIED

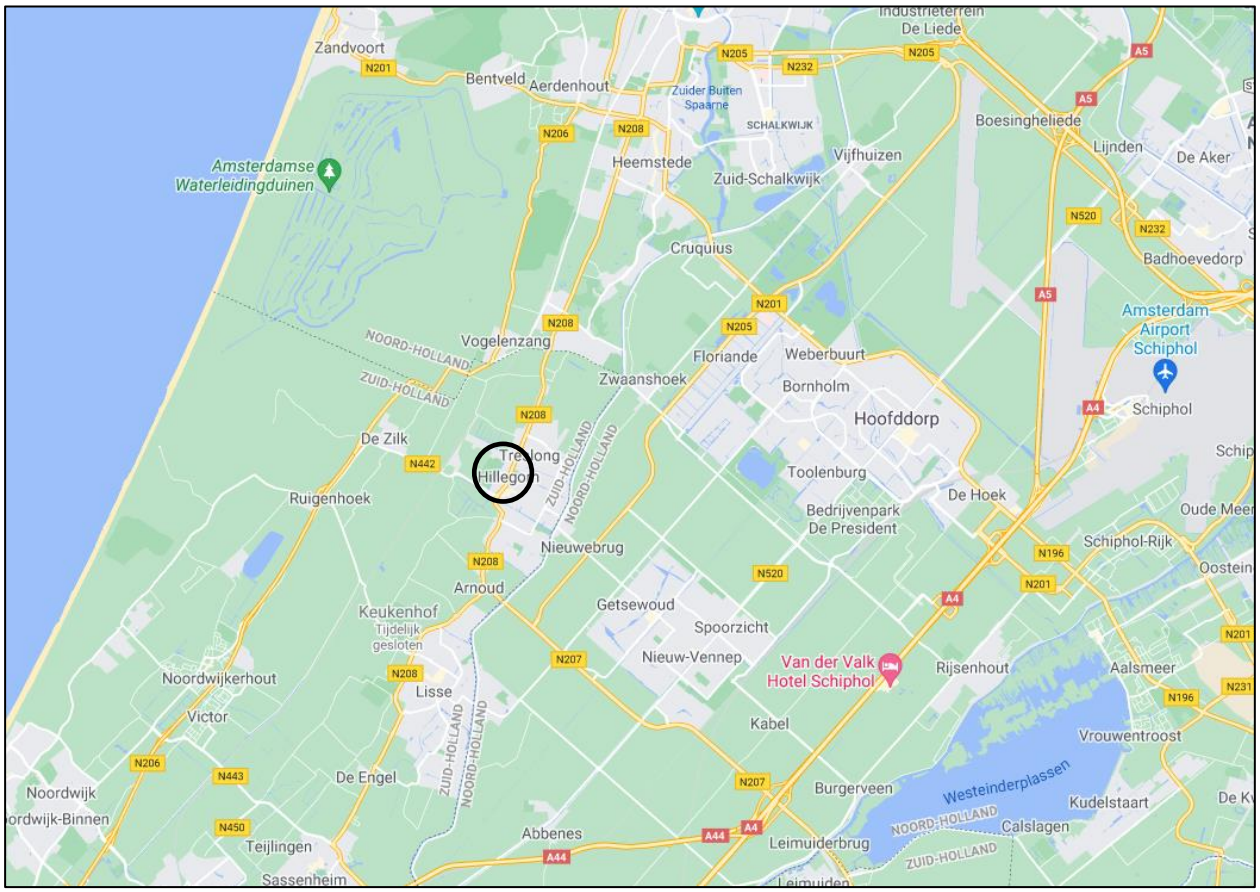

○ = Projectgebied

Bron: Google Maps

BIJLAGE 3 NIEUWE SITUATIE

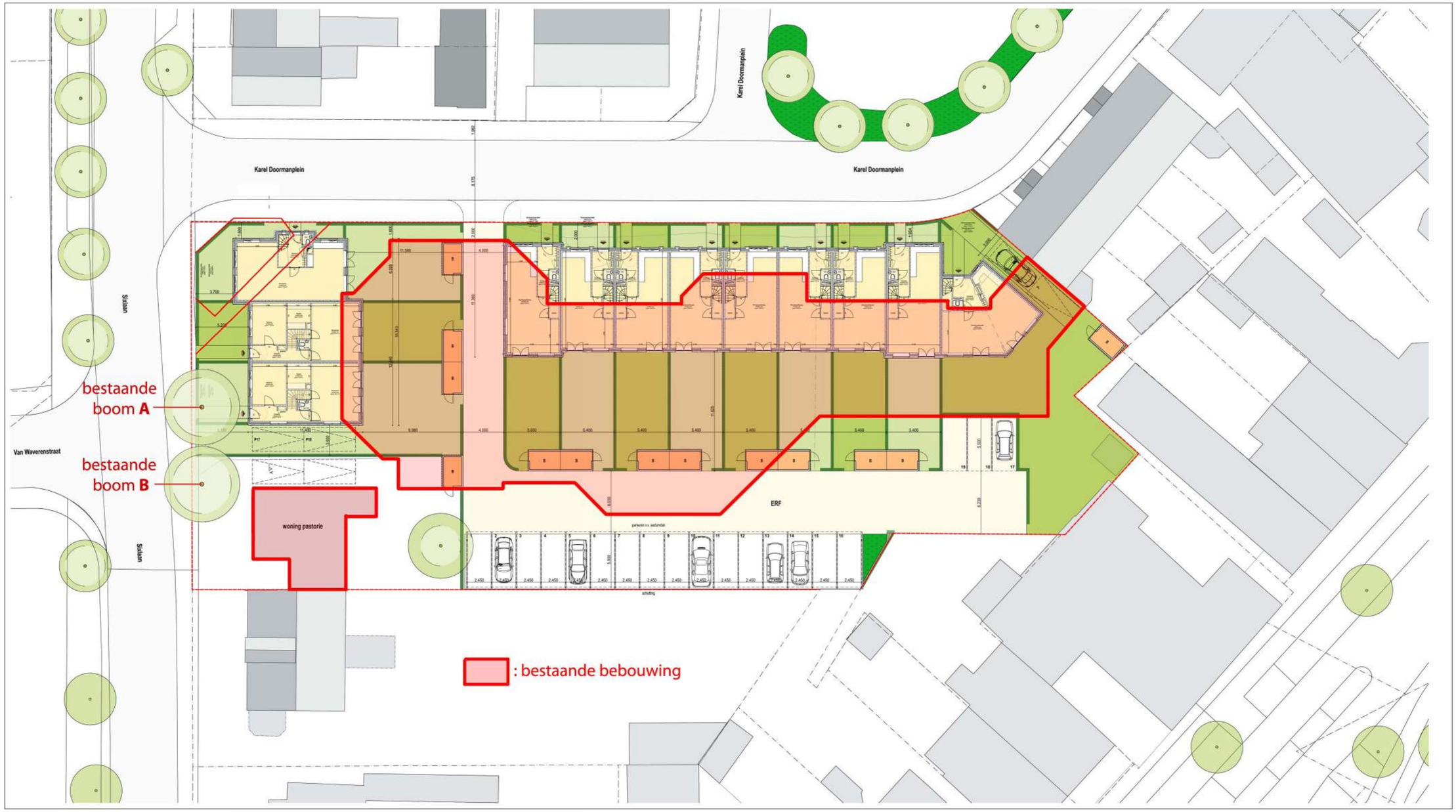

De Hoeksteen, Hillegom

bestaande bomen

HILLBORGH

3 december 2020

PBV ARCHITECTS